

Justitie profiteert van soepeler schuldsanering

Lex van Almelo, journalist

De versoepeling van de schuldsaneringsregeling voor natuurlijke personen, waarvoor minister Donner van Justitie in december vorig jaar een wetsvoorstel heeft ingediend, zal zeker effect hebben. Maar waarom blijven strafrechtelijke boetes wel op de 'schone lei' staan, terwijl particuliere crediteuren, zoals de slachtoffers van misdrijven, een veer moeten laten? Dat vraagt rechter-commissaris Berend Engberts zich af.

Omdat de uitvoering van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) in de praktijk veel bewerklijker is dan voorzien, wil Donner de regeling vereenvoudigen en de toegang beperken tot kansrijke debiteuren. Schuldenaren die in aanmerking willen komen voor sanering moeten voortaan zelf schriftelijk verklaren waarom zij hun schulden niet kunnen betalen. Ook moeten ze verklaren dat zij bereid zijn zich aan de verplichtingen van de regeling te houden.

Om de administratieve rompslomp te beperken, wordt het verplichte saneringsplan afgeschaft. Bovendien kan de rechter schuldeisers dwingen akkoord te gaan met een minnelijke schikking wanneer zij daaraan ten onrechte weigeren mee te werken. Als zo'n schikking uitblijft en ook de daaropvolgende sanering mislukt, is de saniet niet langer van rechtswege failliet, maar blijft deze zitten met een volle in plaats van schone lei. De schuldenaar krijgt, als het wetsvoorstel wordt aangenomen, nog een steuntje in de rug: zolang de regeling loopt en de schuldenaar zijn huur tijdig betaalt, worden ontruimingsvonnissen wegens oude huurschulden niet uitgevoerd. De vraag is of deze maatregelen genoeg zoden aan de dijk zetten.

ALLE BEETJES HELPEN

De Amsterdamse rechter-commissaris Han Jongeneel is gematigd enthousiast. 'De voorgestelde maatregelen helpen allemaal wel om de werklust te verlichten. De wet was ingewikkeld.

Dat het saneringsplan verdwijnt, scheelt vrijwel geen tijd, omdat wij het saneringsplan sinds kort ambtshalve vaststellen.'

Bij de Rechtbank Arnhem valt daarvan geen besparing te verwachten. 'Hier zijn de procedures al gestroomlijnd en werken wij in de praktijk al zonder saneringsplan,' zegt de Arnhemse rechter-commissaris Berend Engberts.

In plaats van het saneringsplan komt de schriftelijke verklaring van de saniet, die de minder gemotiveerde schuldenaren eruit moet filteren. Ruben Koe, die als bewindvoerder verbonden is aan De Vos & Partners, heeft zijn twijfels over de effectiviteit. 'Misschien wordt het een standaardverhaal en laat een junk zijn verhaal schrijven door de hulpverlener of zijn broer,

'Misschien laat een junk zijn verhaal schrijven door zijn broer en komt hij fris voor den dag bij de rechter'

terwijl hij ervoor zorgt dat hij redelijk fris voor den dag komt bij de rechter die beslist over de toelating tot de regeling.'

Koe en Jongeneel verwachten dat het minnelijke dwangakkoord de instroom in de meer bewerkelijke saneringsregeling zal beperken. Maar Engberts is daarvan niet overtuigd. De rechter-commissaris, die het akkoord moet afzeggen, wil zeker weten dat zich naderhand niet toch nog een crediteur meldt en de zaak weer van voren af aan moet beginnen. 'Uit onderzoek in Rotterdam is gebleken dat in alle lijsten met crediteuren fouten zaten. Dus ik vrees dat deze maatregel niet veel effect zal sorteren. Om te zorgen dat de lijsten betrouwbaarder worden, zou de schuldhulpverlener in het minnelijk traject, net als de bewindvoerder in de saneringsregeling, post moeten kunnen laten blokkeren en crediteuren kunnen oproepen via krantenadvertenties.'

HONORARIUM HOGER

Dat een vastgelopen saniet niet meer automatisch failliet wordt verklaard, zal naar verwachting veel werk besparen. In Amsterdam slaagt 65 à 70% van de sanieten erin de afspraken na te komen.

In de praktijk is dat niet altijd een doorstart met een schone lei. Resterende studieschulden moeten ook volgens het wetsvoorstel gewoon worden afgelost, net als boetes voor misdrijven. Engberts is niet gelukkig met deze voorkeurspositie voor Justitie. 'Het komt erop neer dat je als slachtoffer van een misdrijf moet zorgen dat het tot een strafzaak komt, als je tenminste een schadevergoeding wilt. Anders wordt jouw schuld weggesaneerd.'

Op langere termijn zijn nog wel meer verbeteringen denkbaar. Ruben Koe denkt dat crediteuren eerder zullen instemmen met een minnelijke regeling als de eigen bijdrage van de saniet in het honorarium van de bewindvoerders omhoog gaat. 'Dat is niet alleen een *oratio pro domo*. Het betekent dat er uiteindelijk minder overblijft voor de schuldeisers, zodat zij vergeleken met een minnelijke regeling niet beter af zijn met een saneringsregeling.'

Han Jongeneel zou graag zien dat de grondslag van de schuldsaneringsregeling nog eens kritisch wordt bekeken. De regeling is opgezet vanuit de faillissementsdogmatiek, maar de nadruk in de regeling zou misschien niet moeten liggen op het beslagkarakter, maar op het kwijtscheldingskarakter. Waarom niet gewoon alleen die schulden saneren, die de schuldenaar zelf op zijn schuldenlijst heeft gezet?

En Berend Engberts denkt aan een procedure waarbij de wettelijke regels gaan gelden voor het minnelijke traject, zodat de rechter alleen nog maar hoeft te beslissen over een dwangregeling.